

Tao Te Ching

Lao Tzu

DESTEK YAYINLARI: 1041
EDEBİYAT: 317

LAO TZU / TAO TE CHING

Orjinal Adı: 道德經

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevini yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut - Özlem Küskü
Çevirmen: Sefer Guseynov
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Işıl Ilgıt Şimşek
Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzümler Kalender

Destek Yayınları: Mart 2024
Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-6325-12-8

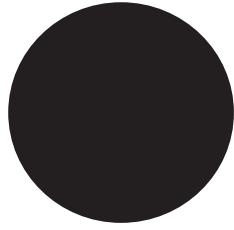
© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul
Tel. (0) 212 613 30 06

Tao
Te
Ching

世
為

**Evrenle
Bir
Olmak**

Çevirmen: Sefer Guseynov

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ..... 11

TAO TE CHING

Lao Tzu..... 21

LAO TZU'YU ANLAMAK

Han Feizi..... 73

ERDEMLİ İNSAN..... 73

BOŞLUK HALİ..... 74

MERHAMET SAHİBİ..... 75

GÖREV BİLİNCİ..... 75

RİTÜELİN ANLAMI..... 76

SAMİMİYET..... 77

TAO'YU KAYBETMEK..... 78

SÜS VE SADELİK..... 79

ZITLIKLARIN DÖNGÜSÜ..... 80

ACELECİ BİLGİ.....	81
YÜCE İNSAN.....	82
UĞURSUZLUK.....	82
MUTLULUK.....	83
TAO VE DÜZENE UYMAK.....	84
YOLUNU KAYBETMEK.....	85
BİLGELİĞE ERMİŞ KİMSE.....	85
GÖSTERİŞSİZ OLMAK.....	87
KENDİNİ ZORLAMAK.....	88
RUHSAL GÜÇ.....	89
ÖNCESİNDEN UYMAK.....	90
ERDEMİN ÇOĞALMASI.....	91
AŞILAMAYACAK ŞEY YOKTUR.....	92
TAO'YU UYGULAMAK.....	93
İNCE VE KALIN KÖKLER.....	94
İŞLERİ DEĞİŞTİRMEK.....	95
KÖTÜ RUHLARIN ETKİSİ.....	96
HALK VE HÜKÜMDAR.....	97

ERDEMİN BİRLEŞMESİ	98
ATLARIN KULLANIMI.....	100
SAVAŞ ATLARI.....	101
ARZULARIN ÇOKLUĞU	102
ARZULARIN SINIRI	103
KİŞİSEL ÇIKAR	104
TAO SÜREKLİ DEĞİŞİR.....	105
TAO SAYESİNDE	105
SU VE SİLAH ÖRNEĞİ.....	106
TAO'YU İFADE ETMEK.....	107
ZARARDAN UZAK DURMAK.....	108
CESARETİN KAYNAĞI	110
GELİŞME VE GERİLEME.....	111
ZITLIK VE DÜZEN	111
KANUNLAR.....	112
KAZANMAK VE KORUMAK	113
HAYAT BİLGELİĞİ	114
TAO'NUN ÇEŞİTLERİ	114

DEVLETİN ZAYIFLAMASI.....	115
SOYGUNCULAR.....	116
SAKİN BİR AKIL.....	116
ERDEMİN ÇOĞALMASI.....	117
DÜNYANIN HALİ	118

ÖNSÖZ

ÖNSÖZ

Taoculuk öğretisinin temelini oluşturan *Tao Te Ching* eseri, asırlarca gizemli yazarı ve içeriğiyle dikkatleri üzerine çekmiştir. “İsimsiz” ve “gizli” olan *tao*’yu –evrensel yolu– tarif eden bu kitap, evren ve yaşamın sırlarını açıyor ve “elle tutulamayan, gözle görülemeyen, kulakla duyulamayan” ebedi yasayı olabildiğince sade bir dille tarif ediyor. Lao Tzu’ya kalsaymış, bu kitabı hiç yazmayacaktı, çünkü ona göre: “Bilen konuşmaz, konuşan bilmez.”

Oysa kader, bu bilgeliğin tüm insanlığa açılmasının yolunu bulmuştu.

Lao Tzu “yaşlı bilge” veya “yaşlı çocuk” anlamına gelmektedir ve kendisine sonradan takılan bir isimdir. Milattan önce 6. yüzyılda yaşamış olan Lao Tzu, uzun yıllar boyunca Chou Hanedanlığı’nın saray kütüphanesinde arşivcilik görevinde bulunur. Hükümdar birçok konuda bu bilge filozofun fikrine başvurur ve ona saygı duyardı. İnsanların yanlış şeylere değer verdiğini, bencillikten kurtulamadığını gözlem-

leyen Lao Tzu, zamanla hayal kırıklığına uğrar ve yaşadığı toprakları gizlice terk etmeye karar verir.

Hikâyeye göre, kılık kıyafetini değiştirip saraydan gizlice ayrılan Lao Tzu, hiç kimsenin bilmediği bir yolculuğa çıkar. Chou Hanedanlığı'nın sınırına geldiğinde, sınır kapısı komutanı Ying Shi yaşlı bilgeyi tanır ve ülkeyi terk etmeden önce, bildiklerini yazıya dökmesini talep eder. Lao Tzu bu talebi kabul ederek *Tao Te Ching* (Yolun ve Erdemin Kitabı) adlı eserini kaleme alır. Kitabı bitirip sınır komutanına teslim eden Lao Tzu, efsaneye göre beyaz öküzüne atlayarak yoluna devam eder. Bu olaydan sonra yaşlı bilgeyi bir daha gören olmaz.

Tao Te Ching kitabı zamanla Çin felsefesinin en önemli kaynaklarından biri haline gelmiştir. Çinde hâkim olan Konfüçyüsçülük, Taoculuk ve Budizm takipçileri arasındaki rekabet nedeniyle, Lao Tzu hakkında her meşrebin işine yarayacak farklı hikâyeler uydurulur. Bu hikâyelerin amacı Lao Tzu'nun evrensel görüşlerini kendi inanç sistemlerine göre yormak ve kendi tarafına çekmektir.

Örneğin Budizm takipçileri Lao Tzu'nun Hindistan'dan gelmiş bir bilgi olduğunu ve aslında Buda'nın öğretilerini aktardığını savunmuşlardır. Konfüçyüsçü düşünürler Lao Tzu'nun anlattıklarının Konfüçyüs'ün görüşlerinden farklı olmadığını öne sürmüştür. Taocu aydınlar ise hem Budist-

lerin hem Konfüçyüsçülerin uydurdıkları hikâyeleri yalanlamak için kendi fantastik anlatılarına başvurmuşlardır. Lao Tzu'nun ölümünden asırlar sonra bile, şahsiyeti ve eseri etrafında dönen bu rekabetçi oyunlar, aslında *Tao Te Ching*'de yazılanların önemini gözler önüne sermektedir.

Tao Te Ching'in ana konusu *tao* ve *te*'dir, yani yol ve erdemdir. *Tao* "yol" anlamına gelmekle birlikte, Lao Tzu'da evrensel doğa, ebedi yasayı ifade etmektedir. Lao Tzu'ya göre *tao*, ebedi ve erişilmez olan, her şeyi yöneten bir güçtür. Varlıklar insan aklının kavrayamadığı, "isimsiz" ve "yüce" olan bu yasaya göre işler. O bir yasa olmakla birlikte, aynı zamanda bir bilince de sahiptir, ancak hüküm vermez, iyi ya da kötü ayrımı yapmaz. Lao Tzu onu tarif ederken şöyle der: "Her yere yayılmıştır ve sınırsızdır. Başka bir söz bulamadığım için ben ona *yol* diyorum; ona kendimce isim takarken onu yüce diye adlandırıyorum. O çok yücedir – sonu olmayan bir hareket içindedir."

Analitik düşünce tarzını benimseyen Batı ve İslam dünyası, yoruma açık olan *tao* kavramı ile ilk tanıştığında, burada kastedilenin Tanrı olduğunu öne sürse de, Lao Tzu *tao* sözcüğüne asla bir şahsiyet atfetmemiş ve hatta onun "göğün sahibinden" de daha önce var olduğunu belirtmiştir: "*Yol*'un içi boştur, ancak faydası tükenmezdir. O çok derindir! Her şeyin en kadim atasıdır. Onu kimin doğurduğunu bilmiyo-

rum, bildiğim tek şey, onun göklerin sahibinden bile daha önce var olduğudur.”

Kitapta evrenin *tao*'su bazen “göksel yol” olarak adlandırılırken, insanın kendi aklına göre icat ettiği yolun evrensel aykırı olduğu vurgulanmaktadır: “Göksel *yol* zenginlerden alıp, aldığı fakirlere vermektedir. İnsanın icat ettiği *yol* ise tam tersini yapar. Fakirlerden zorla alıp, aldığı zenginlere verir.” Lao Tzu'ya göre, evrensel yola uymayan, kendi hırsına ve bencil duygularına yenik düşen kimsenin sonu ölümdür: “*Yol*'a göre hareket etmeyen, zamanından önce mahv olur.”

Lao Tzu'nun eserde sıkça kullandığı *te* sözcüğü erdem anlamına gelmektedir: “Yüce *erdem*'in anlamı sadece *yol*'a uymaktır.” Göksel doğaya göre hareket eden kimsenin, erdeme sahip olacağı ve güce erişeceği yazılmıştır. *Tao*'ya göre hareket etmek ve böylece *te*'ye sahip olmak, insanın huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmesinin temeli sayılmaktadır. Anlaşıldığı üzere, *tao*-yol her şeyi kuşatan sonsuz ve evrensel bir yasa iken, onun dünyadaki ve insandaki yansımasına *te*-erdem denmiştir.

Eserde kullanılan bir diğer önemli sözcük *wu-wei*'dir. *Wu-wei* “eylemsizlik” anlamına gelen bir kavramdır. Eylemsizlik, geniş anlamıyla olayları doğal akışına bırakma durumudur, mücadelesiz bekleyiştir, eski tabiriyle teslimiyet ve tevekkül halidir: “Bilge kimsenin *yol*'u – mücadelesiz eylemdir.”

Lao Tzu'ya göre hayat yumuşak ve esnektir. Ölüm ise katı ve serttir. İşte bu yüzden erdem esnekliği, eylemsizliği, merhameti, paylaşımcılığı, sakin ve uyumlu olmayı gerektirmektedir: “İnsanoğlu doğduğu zaman esnek ve zayıftır, oysa ölüm geldiğinde katı ve serttir. Bütün varlıklar doğarken nazik ve güçsüzdür, oysa ölürken kuru ve çürüktür. Katı ve sağlam olan ölmektedir, esnek ve zayıf olan yaşama-ya başlamaktadır.”

Günümüzden yaklaşık 2500 yıl önce yazılmış olan *Tao Te Ching* eseri 5000 adet eski hiyerogliften oluşmaktadır. Lao Tzu'nun hiçbir ek kullanmadan ve bazı sözcükleri atlayarak yazdığı metni yorumlamaya çalışan felsefeciler ve dilbilimciler günümüze kadar tartışagelmiştir. Kitabın tarih boyunca toplam 700 civarında farklı yorumu yapılmakla birlikte, bu yorumların zamanımıza kadar ulaşanlarının sayısı yaklaşık 350 adettir. Çincenin yanı sıra, Japonca yazılmış olan 250 farklı yorumun olduğu da bilinmektedir.

Bu çalışmayı hazırlarken, esas metnin içerisindeki *tao*, *te*, *wu-wei* gibi Çince kelimeler yerine, yol, erdem ve eylemsizlik gibi Türkçe karşılıklarını kullanmayı ve italik yazıtipi ile vurgulamayı daha uygun bulduk. Bunun haricinde, sadece Çin kültürüne hâkim birisinin anlayacağı benzetme ve deyimleri sadeleştirerek Türk okurunun anlayabileceği dille yazdık. Bunun bir örneği olarak, orijinal Çince metinde “beş

renk, beş tat, beş ses” olarak geçen ve aslında “çok fazla renk, tat, ses” anlamına gelen deyimini, Türk okurunun anlayacağı biçimde sadeleştirdik.

Yüzlerce yorumu olan gizemli bir eserin çevirisini hazırlarken, farklı kaynakları, Çinli ve genel olarak Batılı dilbilimcilerin yapmış olduğu çalışmaları incelememiz gerekmiştir. Bunun yanı sıra Doğu felsefesi ile yakından ilgilenmemiz ve bu konudaki tecrübemiz, eserin tercümesinde önemli rol oynamıştır. *Tao Te Ching*'in en geniş yorumları ve farklı dillere yapılmış çevirilerini de göz önünde tutarak, Türk okurunun rahatlıkla okuyup anlayabileceği, en kapsayıcı, sadeleştirilmiş ve Türkçeleştirilmiş bir metin ortaya çıkarılmıştır.

Kitabın ikinci kısmında *Tao Te Ching*'in şerhini içeren Han Feizi adlı bir diğer Çin bilgesinin metnini dikkatinize sunuyoruz. Lao Tzu'nun ölümsüz eseri *Tao Te Ching*'i ve Han Feizi'nin bu metne dair yaptığı şerhi Türk okurlarının beğenisine sunmaktan onur ve mutluluk duyduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Gönlünüzün evrensel *yol ve erdem* ile barışık olması dileğiyle.

TAO TE
CHING

TAO TE CHING

Lao Tzu

1.

Sözlerle ifade edilebilecek *yol*, kalıcı *yol* değildir. Kelimelerle ifade edilebilecek isim, kalıcı isim değildir. Göğün ve yerin başlangıcı isimlidir, ismin sahibi, bütün şeylerin anasıdır.

İşte bu yüzden, arzularından özgür olan kimse *yol*'un sih-rini kavrar, arzularına yenik düşen kimse ise *yol*'un ancak son şeklini görür. Bunların ikisi de aynı kaynaktan meydana gelir, ancak isimleri farklıdır. Birlikte bunların ikisine derinlik denir. Bir derinlikten diğer derinliğe geçiş, sihirli olan her şeyin kapısıdır.

2.

Yeryüzünde herkes güzel olanın güzel olduğunu öğrendiği anda, çirkin olan ortaya çıkar. Herkes iyiliğin iyilik ol-

duğunu bildiği anda, kötülük ortaya çıkar. İşte bu yüzden, varlık ve yokluk birbirini doğurur, zorluk ve kolaylık birbirinden meydana gelir, uzun ve kısa birbirine oranla oluşur, gürültüler ahenkle birbirine karışır ve müzik ortaya çıkar, önceki ve sonraki birbirini izler.

İşte bu yüzden, bilge kimse işlerini yaparken eylemsizliği seçer, öğretilirken kelimelere başvurmaz, şeylerin değişimini sağlarken değiştirmeye kalkmaz, yaratırken yarattığı şeyleri sahiplenmez, harekete geçirirken güç sarf etmez, bir şeyi başarı ile tamamlarken gururlanmaz. Gururlanmadığı için de, yaptığı şeylere değer verilir.

3.

Bilgiçlere saygı duyulmadığı sürece, halk içinde kavgalar olmaz. Değerli şeylere önem verilmediği sürece, halk içinde hırsızlar olmaz. Kıskançlık doğuran şeyler gösterilmediği sürece, halkın kalbinde kaygılar olmaz.

İşte bu yüzden, bilge kimse devleti yönetirken insanların kalbini boş, karnını dolu tutar. Onun yönetimi halkın isteğini zayıf, kemiğini sağlam kılar. Bu tarz yönetim, halkın az bilmesini ve istemesini amaçlar, çok bilenlerin ise hareket etmemesini sağlar. Eylemsizliği gerçekleştiren kimse her zaman huzur bulur.

4.

Yol'un içi boştur, ancak faydası tükenmezdir. O çok değerlidir! Her şeyin en kadim atasıdır. Algısı biraz köreltilibilirse, karmaşıklığı biraz düzenlenebilirse, parlaklığı biraz azaltılırsa, bir toz zerresine benzetilebilirse, o ayan beyan görünebilir olacaktır. Onu kimin doğurduğunu bilmiyorum, bildiğim tek şey, onun göklerin sahibinden daha önce var olduğudur.

5.

Gökyüzü ve yeryüzü için insan severlik anlamsız bir şeydir, çünkü onlar bütün varlıklara eşit derecede önem verir ve yaşamaları için imkân tanır. Aynı şekilde, bilge kimse için insan severlik anlamsız bir ifadedir, bilge kimse halkın kendi yaşamını serbestçe sürdürmesine imkân verir.

Gökyüzü ve yeryüzü arasındaki mesafe demircinin körüğüne benzemiyor mu? İçinde ne kadar boşluk varsa, etkisi de o kadar uzun sürer, hareketi ne kadar hızlı ise, içinden çıkan rüzgâr da o kadar fazladır. Çok fazla konuşan başarısızlığa uğrar, işte bu yüzden dengeli olmak daha iyidir.

6.

Görünmeyen *yol*'un yaratışları sonsuzdur. Bu *yol*, doğuşun derin kapılarıdır. Doğuşun derin kapıları, göğün ve yerin köküdür. O tıpkı sonu olmayan bir ip gibi ebedidir ve onun etkisi tükenmezdir.

7.

Gök ve yer sonsuza kadar vardır. Gök ve yer ebedidir, çünkü varlıklarının amacı kendileri için değildir. Bundan ötürü, gök ve yer sonsuza dek var olabilmektedir.

İşte bu yüzden, bilge kimse kendisini diğerlerinden daha geride tutar ve böylece herkesten daha önde olur. O kendi hayatına önem vermez ve böylece onun hayatı sürekli konur. Bunun asıl nedeni, bilge kimsenin kendi yararını düşünmemesidir. Kendisini düşünmemekle birlikte, o dolaylı olarak sürekli kendi yararına hareket eder.

8.

En büyük iyilik suya benzemektedir. Su bütün varlıklara fayda sağlar ve onlarla mücadele etmez. Su insanların kaçındığı yerlere bile gelir. İşte bu yüzden su *yol*'a benzemektedir.

En büyük iyiliğe sahip olan insan da, tıpkı su gibi, toprağa yakın yerde yaşamalıdır; her zaman yüreğinin sesini izlemelidir; insanlarla ilişkisinde dostça davranmalıdır; sözlerinde dürüst ve samimi olmalıdır; ülkeyi yönetirken düzenli olmalıdır; işlerini imkânlarına göre yapmalıdır; hareketlerinde zamanı dikkate almalıdır. Tıpkı su gibi, hiçbir şeyle mücadele etmediği için, böyle bir kimse asla hata yapmaz.

9.

Bir şeyi doldurmaya çalışmaktansa, hiçbir şey yapmamak daha iyidir. Keskin bir şey sürekli kullanıldığı zaman, keskinliğini yitirir. Odanın içi altın ve yakutla doldurulursa, onları hiç kimse koruyamaz. Zenginler ve seçkinler gösterişe daldığı zaman, kendilerini belaya uğratırlar.

İş tamamlandığı zaman, insan uzaklaşmalıdır. Göksel yol'un kanunu budur.

10.

Beden ruhla bir olursa, onu korumak mümkün müdür? Ruh inceltirse, tıpkı yeni doğmuş bebek gibi isteksiz olunabilir mi? Anlayış temizlenirse, hata yapma ihti-

mali kalır mı? Bilgelik olmadan, halkı ve ülkeyi yönetmek mümkün müdür?

Şeyleri yaratmak ve eğitmek, yaratırken sahiplenmemek, hareket ettirirken güç sarf etmemek, yönetirken kendini hükümdar saymamak, işte bu en derin *yol*'dur.

11.

Otuz çubuk birleşerek tekerlek meydana gelir, ancak tekerleğin kullanımı bu çubukların ortasındaki boşluk sayesinde mümkündür. Çamuru şekillendirerek testi meydana gelir, ancak testinin kullanımı içindeki boşluk sayesinde mümkündür. Ev yaparken duvarda kapı ve pencere açılır, ancak evin kullanımı içindeki boşluk sayesinde mümkündür.

İşte bu yüzden, her şeyin faydası o şeydeki boşluğa bağlıdır.

12.

Çok fazla renk gözü köreltir. Çok fazla ses kulağı köreltir. Çok fazla tat dili köreltir. Hızlı bir şekilde at sürmek ve av peşinde koşmak kalbi rahatsız eder. Değerli şeyler insanı suç işlemeye iter.

İşte bu yüzden bilge kimsenin hayatı karnını tok tutmaktan ibarettir, o güzel şeylere sahip olmaya çalışmaz. Bilge kimse için karın tokluğu malın çokluğundan daha önemlidir.

13.

Şöhret ve rezalet korkuya benzer. Seçkinlik ve kibir hayatın en büyük acısına benzer.

“Şöhret ve rezalet korkuya benzer” derken neyi kastediyorum? Bunun anlamı şudur: “İnsanlar şöhreti korkuyla kazanır ve şöhreti kaybederken yine korku duyarlar. İşte bu yüzden, şöhret ve rezalet korkuya benzer” diyorum.

“Seçkinlik ve kibir hayatın en büyük acısına benzer” derken neyi kastediyorum? Bunun anlamı şudur: “Kendime değer verdiğim sürece hayatımın en büyük acısını yaşıyorum” demektir. Kendime değer vermediğim zaman, hayatımda acı ve bela olmayacaktır.

İşte bu yüzden, seçkin bir kimse, insanlara fedakârlıkla hizmet ederek, onların arasında yaşayabilir. İnsan sever bir kimse, insanlara fedakârlıkla hizmet ederek, onların arasını da yaşayabilir.

14.

Ona bakıyorum ve göremiyorum, bu yüzden ona görünmez diyorum. Onu dinliyorum ve duyamıyorum, bu yüzden ona duyulmaz diyorum. Ona dokunup tutmaya çalışıyorum, ama erişemiyorum, bu yüzden de ona çok ince diyorum. Bunun kaynağı hakkında bir şey öğrenmeye çalışmak gereksizdir, çünkü bu birdir. Onun üstü aydınlatılmış değil, altı karartılmış değil. O her defasında yokluğa dönmektedir. Ve bu yüzden de, ona şekilsiz şekil, suretsiz varlık diyorlar. Bu yüzden, ona belirsiz ve sisli diyorlar. Onunla karşılaştığımda yüzünü göremiyorum, onu izlediğimde sırtını göremiyorum.

Var olan şeyleri kavramak için, kadim *yol'a* tutunduğün zaman, kadim başlangıcı anlayabilirsin. Buna *yol'un* yasası denir.

